

SuperSuksee-hanke Liiketoimintasuunnitelman laatiminen

Teemu Kinnunen

08.05.2025

Maatilayrityksen liiketoimintasuunnitelma

- Liiketoimintasuunnitelma –termiä käytetään laadittaessa Ruokaviraston ohjeiden mukaista taloussuunnitelmaa seuraaviin tapauksiin:
 - Nuoren viljelijän aloitustukihakemus
 - Maatalouden investointitukihakemus
- Liiketoimintasuunnitelman myötä pyritään selvittämään maatilán vertailukelpoinen:
 - Tukikelpoisuus
 - Kannattavuus
 - Vakavaraisuus
 - Maksuvalmius
- Liiketoimintasuunnitelma laaditaan lomakkeelle 3430 ja liitteeksi talouslaskelmat ja kirjallinen selite

Miksi liiketoimintasuunnitelma laaditaan?

- Nuoren viljelijän aloitustukihankkeet ja maatalouden investointihankkeet pisteytetään perustuen pääosin liiketoimintasuunnitelman kohtiin 6 A (investointituet) ja 6 B (nuoren viljelijän aloitustuki)
- Liiketoimintasuunnitelma on tärkeä dokumentti, ei vain aloitustuki- ja investointitukihakemuksen liitteenä, vaan yrittäjälle itselleen ja rahoituksen hakemisessa
- <https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tuet/maatalous/3430.pdf>

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohdat 1 ja 2:
 - Tuenhakija, yhteystiedot
 - Hakijayrityksen nimi
 - Hakijan osakkuudet muissa maataloutta harjoittavissa yrityksissä
 - Vuokrasopimukset → vuokranantaja, sopimusala, vuokra-aika
 - Ammattitaidon, koulutuksen ja työkokemuksen selvittäminen

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohta 3:
 - Maatilan tiedot → oma peltoala, vuokrattu peltoala, metsäpinta-ala, pellon soveltuminen harjoitettavaan tuotantoon
 - Työvoimaa koskevat tiedot
 - Kasvintuotannon viljelyalat ja satomäärät
 - Kotieläintuotannon eläin- ja tuotosmäärät
 - Päätuotteiden markkinointikanavat
 - Rakennus- ja koneluettelot
 - Metsätaloutta ja muuta yritystoimintaa koskevat tiedot

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohta 4:
 - Toiminnan kehittämisen tavoitteet
 - Kuvaus toiminnan kehittämisestä
 - **HUOM! Nuoren viljelijän aloitustukihakemuksessa oltava muutama kehityskohteita, jotka tullaan toteuttamaan! Kehityskohteiden toteuttaminen on aloitusavustuksen toisen maksuerän maksun edellytys!**
 - Riskien arviointi
- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohta 5:
 - Talouslaskelmien perusteet, yleensä erillinen kirjallinen ja laskelmaliite

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohta 6, kiky- ja nykyaikaistamisinvestoinnit:
 - Selvitys valintaperusteisiin, 4 kohtaa → talous, kilpailukyky, ympäristö ja ilmasto, tuotanto-olosuhteet
- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohta 6, kestävä tuotantotapa, energiainvestoinnit ym.:
 - Selvitys valintaperusteisiin, 4 kohtaa → ympäristö, ilmasto, tuotanto-olosuhteet, talous ja kilpailukyky

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohta 6, aloitustuki:
 - Taloudelliset edellytykset
 - Selviääkö tila velvoitteistaan?
 - Onko tilalla investointi- ja kehittämismahdollisuuksia?
 - Tuotantoedellytykset
 - Esimerkki 1: maitotila, jossa 20 lehmän parsinavetta ja maidontuotantoa jatketaan
 - Esimerkki 2: maitotila, jossa nykyaikainen 70 lehmän pihattonavetta ja maidontuotantoa jatketaan
 - Peltojen viljavuus, sijainti, satotasot, kone- ja rakennuskanta
 - Taloudelliset edellytykset ylläpitää ja kehittää tuotantoa

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Liiketoimintasuunnitelma-pohjan täyttäminen, kohta 6, aloitustuki:
 - Kehittämistoimet ja kestävyys
 - Mitä kehittämistoimia tullaan tekemään SPV:n yhteydessä?
 - Onko tilan toiminta taloudellisesti ja ekologisesti kestävää?
 - Kuinka taloudellisesti ja ekologisesti kestävää toiminta on nykyisellään
 - Pyritäänkö ekologisesti kestävämpään toimintaan kehittämisen ja investointien kautta
 - Hyvinvointi-investoinnit
 - Monipuolinen viljelykierto
 - Energiantuotanto- tai energiaa säästävät investoinnit
 - Tuottavuutta lisäävät investoinnit

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Talouslaskelmien lähtötiedot, maksuvalmiuslaskelma:
 - Kirjanpito- ja verotustiedot 3 edeltävän verovuoden ajalta
 - 2-lomake
 - 2C-lomake
 - Pääkirja
 - Alv-erittely
 - Lainayhteenveto
 - Tuotantotiedot 3 edeltävän verovuoden ajalta:
 - Eläin- ja tuotantomäärät, keskisadot kasveittain, keskihinnat (e/tn, e/l, e/kg tms.)
 - Yksityistalouden ja yritystoiminnan lainojen lyhennysohjelmat
 - Yksityistalouden kulutus, yksityistalouden tulot

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Talouslaskelmien lähtötiedot, maksuvalmiuslaskelma:
 - Tukilaskennan pohjaksi
 - Eläinmäärät, pinta-alat (korvauskelpoisuudet), haetut ja haettavaksi suunnitellut tuet ja eläinmäärät
 - Tukien määrät laadintaohjeen tukitaulukoista
 - Olennaista on vakiintuneessa tilanteessa laskea kuitenkin kokonaisuutena tuet huomioiden toteutuneet tukitasot

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Talouslaskelmien lähtötiedot, kannattavuuslaskelma:
 - Työmäärä tunteina, maatalous ja metsätalous eriteltynä, laskelmassa palkkavaatimus 17 e/h
 - Oman pääoman korkovaatimus 4 %
 - Taseen rakentaminen:
 - Tase muodostetaan pohjautuen yrittäjän toimittamiin tietoihin taseen omaisuuseristä
 - Taseesta saadaan vakavaraisuuden tunnusluvut sekä osa kannattavuuslaskelman tunnusluvuista

Liiketoimintasuunnitelman lähtötiedot

- Talouslaskelmien lähtötiedot, kannattavuuslaskelma:
 - Käyvän arvon taseen määrittäminen
 - Rakennusten ja koneiden tasearvo rakennus- ja koneluetteloiden pohjalta
 - Peltöjen arvo (maakunnittain oma arvo)
 - Salaojien arvo (salaoitusvuosi ja pinta-ala)
 - Osakkeet ja osuudet (maksettu osuus)
 - Tuotantoeläimet (oma arvonsa eläinryhmittäin ja -lajeittain)
 - Vaihto-omaisuus (laskettu kiertoajan mukaisesti)
 - Kassavaroista huomioidaan max 20 000 euroa maataloudessa

Liiketoimintasuunnitelman talousosion laadinta

- Talouslaskelmien pohjana käytetään pääosin tilan toteutuneita talouden ja tuotannon tuloksia
- Historialla on merkitystä, mutta myös tulevaisuuden visio ja tulevan yrittäjän omat tavoitteet ovat erittäin tärkeitä

Tuotanto	2024	2025 ->
Lehmämäärä, kpl	30	30
Meijerimaitomäärä, l/lehmä	9 000	9 300
Tuotantomäärä, l	270 000	279 000

Talous	2024	2025 ->
Liikevaihto	230 000	230 000
Menot	142 600	150 000
Kate	87 400	80 000
Meno-%	62	65

Liiketoimintasuunnitelman talousosion laadinta

- ELY-keskukselle laaditaan liiketoimintasuunnitelman ohjeiden mukaan laadittu versio
 - Tuotteiden hinnat laadintaohjeesta: maito 47 snt/l, sonnin liha 4,01 e/kg, ohra 214 e/tn, mansikka 6,585 e/kg
- Yrittäjälle itselleen laaditaan nykytilanneversio nykyisen markkinatilanteen valossa ja historiaan peilaten
- Lisäksi voidaan laatia riskiversio alhaisemmilla tuottajahinnoilla, korkeammalla meno- tai korkotasolla tms.
 - Maidon hinta 52 snt/l vs. 46 snt/l, sonnin liha 4,5 e/kg vs. 4,0 e/kg, ohra 214 e/tn vs. 150 e/tn, mansikka 6,585 e/kg vs. 5,0 e/kg
- Perusversiostakin laaditaan riskianalyysi, josta on pääteltävissä riskivara tai kommentti siitä, jos riskivaraa ei ole

Liiketoimintasuunnitelman tunnusluvut

- Laskelmasta saatavat tunnusluvut, joihin etenkin ELY-keskus keskittyy
- Yrittäjätulo → tulot vähennettynä menoilla, käypien arvojen poistoilla, korkomenoilla ja taseen alaskirjauksilla
- Kannattavuuskerroin → kertoo, kuinka hyvin oman pääoman korkovaatimus (4 %) sekä oman työn palkkavaatimus (17 e/h) täyttyy
 - Mikäli kannattavuuskerroin 1,0, saavutetaan 4 % oman pääoman tuotto ja 17 e/h palkka
- Omavaraisuusaste → oma pääoma / taseen loppusumma
- Velat/liikevaihto

Liiketoimintasuunnitelman laadintaohje

- Laadintaohje antaa raamit liiketoimintasuunnitelman laatimiselle ja liiketoimintasuunnitelmien vertailukelpoisuudelle
 - https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tuet/maatalous/3430_ohje.pdf
- Laadintaohjeessa määritellään sisältövaatimukset sekä talouslaskelmien laskemisen perusteet
- Esimerkkejä:
 - Palkkavaatimus, 17 e/h
 - Oman pääoman korkovaatimus, 4 %
 - Käypien arvojen poistoprosentit: koneet 10 %, rakennukset 4 %, salaojat 3 %
 - Myyntituotteiden suositushinnat määritetään 5 vuoden keskiarvon mukaisesti
 - Tuet lasketaan ohjeen tukitaulukoiden mukaan

Liiketoimintasuunnitelma rahoittajan ja neuvonnan näkökulmasta

- Taloussuunnitelma oltava realistinen ja luotettava
 - Huomioitava investointitarpeet ja analysoitava riskinsietokyky
- Laskelman pohjalla kaksi toteumavuotta
 - Tulkinnanvarainen asia aloitettaessa uutta liiketoimintaa
- Kirjallinen selite ja analyysi
 - Mihin laskelman oletukset ja perusteet pohjautuvat?
 - Tuottajahinnat
 - Eläinmäärät
 - Kustannus-tuotto –suhde
 - Yksityistalouden kulutus
 - Investointitarpeet

Liiketoimintasuunnitelma rahoittajan ja neuvonnan näkökulmasta

- Liiketoimintasuunnitelman tunnusluvut vaikuttavat luottoluokitukseen
 - Heikko rating – ei rahoituskelpoinen
 - Keskimääräinen rating – rahoituskelpoisuuden arviointi keskeistä
 - Hyvä rating – rahoituksen saamisessa ei todennäköisesti haastetta
- Laina-aika laskelmassa max 15 vuotta maatalan kauppahinnasta ja myös rakentamisinvestoinneissa
- Käyttöpääoman laina-aika 2 vuotta
- Koneiden ja kaluston laina-aika 5 vuotta

Liiketoimintasuunnitelma rahoittajan ja neuvonnan näkökulmasta

- Liiketoimintasuunnitelmassa tulee näkyä yrittäjän oma kädenjälki ja näkemys tulevasta
 - Jos lähtötilanne heikohko, mutta uudella yrittäjällä osaaminen erinomaista ja siitä on näyttöä → hanke todennäköisemmin etenee
- Hyvät ja selkeät laskelmaperusteet
 - Kirjallinen selite ja analyysi
- Vertailutietoa tilan tuloksista verrattuna vastaaviin tiloihin
 - Tuotosseuranta
 - ProAgrian taloustietopankki
 - Taloustohtori: <https://taloustohtori.luke.fi/>
 - Asiantuntijan oma näkemys ja kokemus

Liiketoimintasuunnitelma rahoittajan ja neuvonnan näkökulmasta

- Maksuvalmiuden turvaaminen ennakoimalla
 - Maksuvalmiuden suunnittelu
- Tulosten esittäminen havainnollisessa muodossa
 - Kaavio, diagrammi
- Asiantuntijalta odotetaan vahvaa näkemystä
 - Yrittäjänriski
 - Onnistumisen todennäköisyys
 - Realismi, rohkeus, rehellisyys
- Jälkihoito: suunnitelmien päivitys, seuranta, arviointi

Liiketoimintasuunnitelma rahoittajan ja neuvonnan näkökulmasta

- Rahoitetaan tiloja, joissa jatkumo turvattu ja liiketoiminta kannattavaa
- Investoinnit oikeassa järjestyksessä: tuottavat → säästävät → laadulliset → kivat
- Hyvä maksuvalmius tärkeää
- Yhtiöittäminen ok, oman pääoman merkitys suuri
- Asiantuntijalta odotetaan rohkeutta tuoda mielipiteet esille

Liiketoimintasuunnitelma rahoittajan ja neuvonnan näkökulmasta

- Investoinneissa otettava huomioon:
 - Eläinostot
 - Tuotantopanosostot
 - Mahdollinen kustannusarvion ylitys
 - Tuotannon ylösajon vaikeudet
 - Miten käy, jos eläin- ja tuotantomäärät tai sadot eivät kehity oletetusti
 - Eläin- ja kasvitaudit, katovuodet

Kertausta

- Liiketoimintasuunnitelma laaditaan ensisijaisesti yrittäjää itseään varten
- Toissijaisesti laskelma laaditaan pankkia ja ELY-keskusta varten
- Usein yrittäjälle ja pankille laskelma laaditaan eri perustein kuin ELY-keskukselle → hallinnon laskelmaperusteet ovat kaavamaisia ja säädeltyjä, muissa versioissa voidaan käyttää enemmän asiantuntijan ja yrittäjän harkintaa
- Aloitustukea haettaessa on tärkeää huomioida se, että liiketoimintasuunnitelmaan kirjattavat kehittämistoimenpiteet täytyy toteuttaa ja muutoinkin noudattaa liiketoimintasuunnitelmaa → ei kannata luvata liikaa

Kertausta

- Liiketoimintasuunnitelma on hyvä arvio tulevaisuudesta ja antaa suuntaviivoja maksuvalmiuden, kannattavuuden ja vakavaraisuuden reunaehdoille
- Liiketoimintasuunnitelma on etenkin taloushaasteissa olennaista päivittää vuosittain sekä analysoida talouden ja tuotannon kehittymistä
- Liiketoimintasuunnitelman laatiminen on yrittäjän ja asiantuntijan tai asiantuntijoiden ja sidosryhmien (pankki, ELY-keskus) yhteinen prosessi

KIITOS!